

Nr 84.

Av herr **Borggren m. fl.**, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående reglering av nattarbetet inom bagerier, konditorier och s. k. hembagerier.

Vid 1914 års riksdagar väcktes i såväl denna kammare som i medkammaren motion om skrivelse till Kungl. Maj:t uti denna fråga, båda med likalydande motivering av följande innehåll:

»Nattarbetets avskaffande inom bageri- och konditoriyrket är ett önskemål, som i de flesta länder av de inom detta yrke sysselsatta arbetarna oavlåtligt framförts till arbetsgivarna vid uppgörelser om löne- och arbetsvillkoren och som av arbetarnas representanter även framburits i parlamenten. Den kulturella betydelsen av en sådan reform, som icke blott bidrager till att öka arbetarnas trevnad utan även är ägnad att i avsevärd grad främja folkhälsan genom att avlägsna de vådor i fysiskt och moraliskt hänseende, nattarbetet medför, står utan vidare klar; och kravet på nattarbetets avskaffande inom bageriyrket blir så mycket mera berättigat, om man tar i betraktande, att det hör till de kroppsligt mera ansträngande yrkena och att arbetet bedrives i understundom hygieniskt mycket otillfredsställande lokaler. Icke heller torde allmänhetens intresse ovillkorligen kräva nattarbetets vidmakthållande inom detta yrke. Stora svårigheter ha emellertid mött, när bageriarbetarna med hjälp av sina organisationer hos arbetsgivarna sökt skaffa sig gehör för det befogade kravet att få detta avskaffat. Glädjande är därför, att man i flera länder lyckats på lagstiftningens väg få till stånd en reglering av arbetstiden inom bageri- och konditoriyrket till förhindrande eller inskränkande av nattarbetet. Så har i Norge nattarbetet inom bageriyrket förbjudits för icke endast barn utan även vuxna mellan kl. 8 e. m. och kl. 6 f. m. I Finland finnes en särskild bagerilag av den 4 juni 1906, enligt vilken allt nattarbete mellan kl. 9 e. m. och kl. 6 f. m. är förbjudet. I Italien

är likaledes allt nattarbete i bagerier förbjudet genom särskild lag, daterad den 22 mars 1908. Även i kantonen Ticino i Schweiz förbjuder en speciell bagerilag nattarbetet, och i övrigt finnas för Schweiz bestämmelser, som inskränka eller förbjuda nattarbetet inom yrket.

I Sverige finnes nattarbete förbjudet allenast för minderåriga samt för kvinnor. Lagen om nattarbete för kvinnor av år 1909 gäller emellertid endast för sådana arbetsplatser, där över 10 arbeterskor äro anställda. *Beträffande hembagerier och mindre bagerier, vilkas arbetskraft icke uppgår till nämnda siffra, är därför nattarbete icke förbjudet för kvinnliga arbetare.* Och vad manliga arbetare beträffar, finnas i vårt land inga bestämmelser, som inskränka eller förbjuda nattarbetet.

I den svenska riksdagen väcktes motion om nattarbetets avskaffande i bagerier, konditorier och s. k. hembagerier första gången år 1895 av herr Adolf Hedin, men denna motion, som bifölls i andra kammaren, avslogs i första kammaren. Vid fjolårets riksdag väcktes i andra kammaren en ny motion i frågan med hemställan, att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning i vad mån en reglering av nattarbetet inom bagerier, konditorier och s. k. hembagerier för såväl kvinnor som män kunde vara av förhållandena påkallad samt för riksdagen framlägga lagförslag i ämnet. Motionen, som avstyrktes av utskottet, bifölls i andra, men avslogs i första kammaren.

Såväl av lagutskottet som av en talare under den debatt, som följde på denna motions framläggande, framhölls, att stora svårigheter i konkurrens hänseende skulle yppa sig, om man enbart för Sverige skulle genomföra en dylik lagstiftning, och att för nattarbetets avskaffande inom bageriyrket en internationell överenskommelse vore erforderlig. Emellertid torde ett yrke som bageriyrket icke kunna jämnställas med någon storindustri; frågan om nattarbetets avskaffande i detta yrke kan därför ej få någon som helst internationell betydelse, utan förhållandena i vårt land kunna regleras oberoende av utlandet. Att speciallagstiftningen på detta område icke behöver hava internationell karaktär, bevisas ju bäst av det faktum, att man, som förut framhållits, i flera andra länder genomfört lagstadgat förbud mot nattarbete med särskild hänsyn till förhållandena inom respektive land.»

Under årets senare riksdag blev denna motion behandlad i lagutskottet, därvid den emellertid blev sammankopplad med den av herr Lindhagen m. fl. väckta motionen (nr 134) angående reglering av nattarbetet i allmänhet — med resultat, att den icke föranledde till något särskilt yrkande av utskottet, i det att detta ansåg densamma besvarad genom

dess med anledning av sistnämnda motion gjorda i stort sett tillstyrkande hemställan. Om sålunda motionen om reglering av nattarbetet inom bageriyrket *formellt* sett blev avstyrkt av lagutskottet, ställde detta sig dock *i sak* på motionärernas sida. I likhet med dessa *ansåg utskottet nämligen en undersökning rörande förekomsten av nattarbete i bagerier, konditorier och hembagerier böra företagas*, fast det icke ansåg det nödigt, att i anledning av motionen i fråga göra särskild hemställan, då nämnda yrke såsom tillhörande dem, som minst beröras av konkurrensen med utlandet, i händelse av bifall till utskottets framställning om allmän utredning rörande nattarbetet torde närmast bliva föremål för utredning och eventuellt även för åtgärder för reglering av arbetstiden. Samma ståndpunkt intog andra kammaren, som biföll lagutskottets hemställan i frågan. Första kammaren avslög visserligen båda motionerna i nattarbetsfrågan, men anmärkningsvärt är, att vid den här förda debatten i frågan högerens huvudtalare, som i princip uttalade sig emot den av utskottet förordade allmänna utredningen, dock medgav, att det icke vore en nödvändig konsekvens av denna ståndpunkt, att en utredning icke kunde böra ske rörande yrken, som ej beröras av den internationella konkurrensen, och ansåg han också, att beträffande bageriyrket en utredning av nattarbetet icke vore annat än önskvärd, i det att härför finnes, förutom övervägande sociala och etiska skäl, även ett hygieniskt skäl, som har sitt värde ur konsumenternas synpunkt, då det ju är givet, att det vid nattarbete är svårt att tillse, att de hygieniska kraven bliva vederbörligen tillgodosedda. Att talaren dock yrkade avslag på motionen i fråga, motiverade han — bland annat — därmed, att en utredning angående nattarbete i allmänhet ligger inom ramen av de utredningar det åligger socialstyrelsen, enligt dess instruktion, att utan vidare föranstalta. Detta förhållande synes oss emellertid alls icke vara något skäl för riksdagen att icke göra ett bestämt uttalande beträffande sin uppfattning om nattarbetsfrågan inom bageriyrket.

Slutligen må här nämnas, att, sedan denna motion senast väcktes, nattarbete inom bageriyrket blivit förbjudet inom ännu ett land. Den 5:te januari 1915 utfärdades nämligen i Tyskland en ny, från och med den 15:de januari gällande, lag för brödbakning, däri bl. a. är föreskrivet, att allt arbete i bageri och konditori är förbjudet mellan kl. 7 e. m. och kl. 7 f. m., med det undantaget dock, att å vissa orter och vid vissa tillfällen arbetet kan få börja kl. 6 f. m. Den betydande landvinning, som kravet på nattarbetets borttagande inom bageriyrket erhållit genom denna nya tyska bagerilag, synes oss vara ägnad att giva denna fråga större aktualitet även i vårt land.

På grund av vad här blivit anfört, hemställes sålunda,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville undersöka i vad mån en reglering av nattarbetet inom bagerier, konditorier och s. k. hembagerier för såväl kvinnor som män kan anses vara av förhållandena påkallad samt för riksdagen framlägga det lagförslag i ämnet, vartill undersökningen kan föranleda.

Stockholm den 26 januari 1915.

Lars Borggren.

Värner Rydén.

Ernst Söderberg.

Gust. Nilsson.

J. Persson.

Kristianstad.